

На данашњи дан 1813. године у Његушима рођен је Петар II Петровић Његош, црногорски владика, филозоф и државник, велики епски песник, аутор славног драмско-епског дела "Горски вијенац". Као државник поставио је темеље модерне црногорске државе, установио извршну власт и сенат, организовао судове, увео порезе. За његове владавине основана је прва штампарија у Цетињу 1834. и подигнута прва школа. У књижевној баштини оставио је и еп "Луча микрокозма", драму "Лажни цар Шћепан Мали", песме.

На данашњи дан 1883. године угушена је Тимочка буна, коју су вође Народне радикалне странке подигле против режима краља Милана Обреновића, што је било мотивисано противљењем да се реорганизује војска. Краљ Милан тада је одлучио да уведе модерну стајаћу војску наместо дотадашње такозване народне војске која је била неефикасна. Сељаци су са једне стране избегавали војну обавезу, а при том су одбијали да предају оружје које је по устројству тзв. народне војске држано у кућама. Прикупљање оружја било је повод за побуну. Преки суд је тада осудио на смрт 21 вођу устанка, а многе на дугогодишњу робију. Смртна казна је изречена и радикалским првацима Николи Пашићу и Аци Станојевићу, али су они побегли у иностранство. Већину је Краљ Милан доцније помиловао.

354 - Рођен је Аурелије Августин, епископ у римској северној Африци, најзнаменитији представник ране хришћанске мисли. У кључном делу "О држави Божјој" правио је разлику између идеалне, вечне, "државе Божје" и привремених, пролазних облика земаљске власти. То дело је дуго било доктринарни основ црквене критике световних установа. Остала дела: "Исповести".

1093 - Умро је шкотски краљ Малколм III, током петог безуспешног покушаја да покори Енглеску. На власт је дошао 1057. пошто је у бици потукао и убио краља Макбета, осветивши му се тако за убиство свог оца краља Данкана И 1040.

1312 - Рођен је енглески краљ Едвард III, који је током владавине од 1327. до 1377. освојио Шкотску. Изазвао је Стогодишњи рат с Француском кад се 1340. прогласио и краљем те земље.

1782 - Рођен је шведски писац Есајас Тегнер, један од најистакнутијих песника романтичара. Дела: циклус песама "Сага о Фритјофу", песме "Вечитост", "Шведска", "Птице селице", "Скидбладнер".

1831 - Рођен је шкотски физичар Џејмс Клерк Максвел, највећи теоријски физичар 19. века. У области електромагнетизма формулисао је Максвелове једначине, створио електромагнетску теорију светлости, дао теоријски основ радио-таласа и радио-технике, математички формулисао многе проналаске Мајкла Фарадеја, развио таласну теорију светлости и електромагнетску теорију етера.

1850 - Рођен је шкотски писац Роберт Луис Балфур Стивенсон, изврстан стилиста, литерата чије дело одише ретком топлином. Стивенсон је величао одважност, оптимизам и романтичан однос према животу. Дела: романи "Острво с благом", "Отети", "Чудни случај доктора Џекила и господина Хајда", "Господар Балантреа", приповетке "Нове приче из 1001 ноћи", путопис "Путовање с магарцем", есеји "Virginibus puerisque".

1868 - Умро је италијански композитор Ђоакино Антонио Росини, аутор 39 опера. Компоновао је у романтичарском стилу, духовито, спонтано и оригинално. Дела: опере "Севилски берберин", "Виљем Тел", "Танкреди", "Отело", "Семирамида" "Брачна меница", црквена музика "Стабат Матер".

1871 - Рођен је новинар и издавач Владислав Рибникар, оснивач листа "Политика", њен први директор и главни уредник. Завршио је Филозофски факултет у Београду, у Паризу и Берлину радио је као дописник једног француског листа, а по повратку у Србију покренуо је "Политику", чији се први број појавио 25. јануара 1904. Хроничари су забележили да је лист "мирним, озбиљним и одмереним тоном" одударао од тадашње

штампе.

1899 - Умро је фотограф, графичар и литограф Анастас Јовановић, први српски фотограф. Године 1846. постао је власник треће Фојгтлендеревог фото камере у свету. Као даровитог цртача кнез Милош Обреновић га је послао да студира дрворез и бакрорез у Бечу, где се упознао и с фотографијом. Захваљујући њему, сачувани су ликови бројних истакнутих личности српске културе и јавног живота његовог времена, али и обичних грађана и њихових породица.

1903 - Умро је француски сликар и графичар Камиј Писаро, један од главних представника импресионизма. Сликао је једноставне пејзаже, мртве природе и фигуре, опробао се и у графичким техникама, посебно у бакрорезу. Знатно је утицао на европско сликарство.

1913 - Грчка и Турска су потписале споразум о миру.

1918 - Српска војска ослободила је Суботицу. Град је и формално постао саставни део Србије након што је Велика народна скупштина у Новом Саду 25.11.1918. прогласила присаједињење Бачке, Баната у Барање Краљевини Србији.

1941 - Први британски носач авиона "Арк Ројал" погођен је у Другом светском рату немачким торпедом у близини Гибралтара и потонуо је следећег дана.

1942 - Код Гвадалканала у Тихом океану у Другом светском рату почела је тродневна битка јапанске и америчке флоте и авијације, која је означила преокрет у рату на Пацифику. Јапанци су претрпели мање губитке у бродовима, али је стратешки успех припао Американцима, који су поред бродова уништили готово комплетну јапанску дивизију.

1944 - Партизанске јединице ослободиле су Скопље у Другом светском рату.

1945 - Француски генерал Шарл де Гол изабран је гласовима свих 555 посланика за председника привремене владе, после чега је формирао коалициони кабинет у који је ушло и пет комуниста.

1945 - Ахмед Сукарно је постао председник Индонезије.

1956 - Умро је српски археолог Владимир Петковић, професор Београдског универзитета, члан Српске краљевске академије и управник Народног музеја у Београду, стручњак за српску средњовековну уметност. Био је уредник специјализованог часописа "Старинар" и први директор Археолошког института САНУ. Руководио је откопавањима Стобија и Царичиног Града. Дела: "Преглед црквених споменика кроз повесницу српског народа", "La peinture serbe en Moyen age" (Српско сликарство у средњем веку), монографије о манастирима Жича, Раваница, Студеница, Каленић и Дечани.

1956 - Врховни суд САД пресудио је да је неуставна расна сегрегација у јавним аутобусима.

1970 - Хафез ел Асад је војним ударом без проливања крви преузео власт у Сирији.

1974 - Умро је италијански филмски режисер и глумац Виторио де Сика, један од твораца неореализма. Филмови: "Чистачи обуће", "Крадљивци бицикала", "Станица Термини", "Ђоћара", "Умберто Д.", "Врт Финци Континијевих".

1975 - Светска здравствена организација објавила је да су велике богиње први пут у историји искорењене у Азији.

1977 - У знак протеста због подршке Москве Етиопији током сукоба две земље, Сомалија је наредила совјетским саветницима да напусте земљу и забранила Совјетском Савезу коришћење поморских база.

1980 - Амерички свемирски брод "Војаџер I" послао је прве снимке Сатурна направљене из близине.

1985 - У ерупцији вулкана Невадо дел Руис у централној Колумбији разорен је град Армеро и погинуло је око 25.000 особа.

1989 - Источнонемачка скупштина изабрала је за председника владе комунистичког реформисту Егона Кренца.

1991 - Фудбалска репрезентација Југославије победила је у Бечу Аустрију резултатом 2:0 и постала финалиста Европског првенства у Шведској, али јој је због санкција против СРЈ касније ускраћено право да се бори за титулу европског првака.

1994 - Референдумом је 52,2 одсто Швеђана изгласало приступање њихове земље Европској унији.

1995 - У бомбашком нападу исламских терориста на амерички војни центар у Ријаду у Саудијској Арабији погинуло је седам лица, укључујући пет Американаца.

1995 - Израелске трупе су после 28 година окупације напустиле Ценин, први град на Западној обали предат Палестинцима у складу с мировним споразумом Израела и ПЛО.

1999 - Британски боксер Ленокс Луис постао је победом над америчким боксером Ивандером Холифилдом први боксер у 20. веку рођен у Великог Британији који је освојио титулу првака света у тешкој категорији.

2000 - Филипински председник Џозеф Естрада смењен је под оптужбом за корупцију.

2002 - Конгрес владајуће Комунистичке партије Кине окончао је вишемесечна нагађања, потврдивши да ће Ђанг Цемин напустити функцију генералног секретара, чиме је рашчишћен пут за нову генерацију предводника најмногољудније земље света.

2003 - Председник Србије и Црне Горе Светозар Маровић упутио је извињење, приликом посете Сарајеву, грађанима Босне и Херцеговине, због свих недаћа које су доживели током рата, и позвао је народе две земље на помирење.

2006 - На референдуму у Јужној Осетији 90 процената гласалих изјаснило се за независност од Грузије. Западни званичници оценили су да је референдум нелегалан, док је званична Москва закључила да се референдумски резултати морају уважавати.

2014 - Преминуо је Александер Гротендик, један од највећих математичких умова новијег периода. Иако је рано досегао сам врх професије, брзо се и повукао у анонимност. Последњих деценија живео је потпуно издвојено, посвећен антиратном активизму. Рођен у Берлину 1928. у породици руских Јевреја, већи део живота провео је у Француској. Гротендиков рад револуционисао је светску математику, у области алгебре и геометрије. Осим стручних радова написао је и књигу "Жетва и сетва" о неморалу и непотизму у математичким институцијама.

2015 - У серији координисаних терористичких напада у Паризу, на шест локација, које су извели исламски екстремисти, погинуло је 137 особа, од чега седам нападача, 368 је повређено, готово стотину тешко. Најмасовнији је био злочин у театру Батаклан, где је одржаван концерт, а француска полиција је талачку кризу у Батаклану окончала непун сат после поноћи.

2017 - У Бриселу је потписан PESCO споразум о војној сарадњи земаља ЕУ, као својеврсна допуна безбедносног система НАТО. Од 28 чланица, 23 су се прикључиле PESCO, док су то одбиле Данска, Ирска, Португалија и Малта, као и Британија која напушта Унију. Споразум које се описује као договор о формирању заједничке војске предвиђа обезбеђивање "значајне подршке" у људству, опреми, обуци и инфраструктури за војне мисије ЕУ. Потписнице су обавезане на повећање буџета за одбрану и издвајање 20 одсто одбрамбених трошкова за набавку опреме и два одсто за истраживање и технологију.

2017 - У Београду је одржан сусрет Волкер-Суров, о кризи у Украјини, трећи по реду а други у Београду. Тема састанка било је распоређивање мировних снага УН у источном делу Украјине, с циљем да се оствари мировни процес договорен у Минску.

(Танјуг)